

Centraal Planbureau

Effecten van mengen wijken onbekend

Nederlands onderzoek ontbreekt

CPB Policy Brief | 2011/08

Buurteffecten in perspectief

Sander Gerritsen
Ted Reininga

Buurteffecten in perspectief

Samenvatting

In Nederland wordt door Rijk, gemeenten en woningbouwcorporaties beleid gevoerd om een meer evenredige spreiding van achterstandsgroepen over buurten te bereiken. Dit beleid leidt niet aantoonbaar tot een grotere kans op werk of een hoger inkomen voor de mensen uit deze groepen. Mogelijk leidt het beleid wel tot verbetering van de leefbaarheid. Wat de gevolgen zijn voor bewoners van andere wijken die mensen uit achterstandsgroepen in hun wijk ontvangen, is echter onbekend. Voor een totaalbeeld van spreidingsbeleid is het noodzakelijk deze effecten ook te kennen.

Deze conclusies volgen na Amerikaans literatuuronderzoek, omdat de opzet van het Nederlandse onderzoek tot nu toe geen harde conclusies toelaat. Voor de Verenigde Staten en Canada is wel onderzoek beschikbaar dat op een methodologisch verantwoorde wijze de invloed van de buurt op individuele buurtbewoners in kaart brengt. Uit die literatuur blijkt weliswaar dat meer gemengde buurten de (gevoelens van) veiligheid en de geestelijke gezondheid van bewoners kunnen bevorderen, maar dat gemengde buurten niet bijdragen aan een verbetering van hun sociaaleconomische positie. Omdat de uitgangssituatie van Nederland beter is dan die van de Verenigde Staten, zijn de effecten van additioneel spreidingsbeleid op veiligheid en gezondheid in ons land vermoedelijk kleiner.

1 Economische effecten van achterstandsbuurt

Veel wijken hebben een oververtegenwoordiging van huishoudens, die in een maatschappelijke achterstandspositie verkeren. Het zijn voor het merendeel ook wijken met een onevenredig hoog aandeel niet-westerse allochtonen. Gebrek aan relevante competenties en weinig perspectief op werk in deze wijken zorgen ervoor dat deze groepen steeds minder deel nemen aan de Nederlandse samenleving, wat in sommige gevallen gepaard gaat met wrok tegen die samenleving. De route om mensen te ondersteunen bij het stijgen op hun sociale en maatschappelijke ladder, zoals de VROM -Raad in zijn advies "Stad en stijging" aangeeft, functioneert slecht. Middeninkomens trekken weg naar andere, betere wijken of omliggende randgemeenten, terwijl tegelijkertijd lagere inkomens en kansarmen instromen of achterblijven. Veel van de traditionele bindingskaders zijn verloren gegaan en drijvende krachten achter belangrijke voorzieningen houden het voor gezien in de wijk. De functie van de stad als emancipatiemachine voor lagere inkomensgroepen en allochtonen komt daarmee onder druk te staan.

(uit: Van aandachtswijk naar krachtwijk, VROM, 2007)

In ons land voeren Rijk, gemeenten en woningbouwcorporaties beleid dat zich richt op het voorkomen van hoge concentraties van achterstandsgroepen in bepaalde wijken. Mensen die tot deze groepen behoren, hebben een laag inkomen en ze participeren niet of maar beperkt in het maatschappelijke en economische leven. Van te grote concentraties van achterstandsgroepen in bepaalde wijken worden allerlei maatschappelijke problemen verwacht. De wijken worden dan achterstandswijken waarin drugsoverlast, criminaliteit maar ook sociaal isolement vaak voorkomen. Een meer gelijkmatige verdeling van de bevolking over wijken bevordert - zo is de gedachte - (gevoelens van) veiligheid, leefbaarheid en maatschappelijke integratie. In het actieplan 'Van aandachtswijk naar prachtwijk' (VROM 2007) vroeg de toenmalige minister Vogelaar echter ook aandacht voor een ander mogelijk effect. In bovenstaande passage wordt de ruimtelijke concentratie van achterstanden in verband gebracht met de soms haperende emancipatiefunctie van de stad. Achterstandsbuurt genereren kennelijk negatieve externe effecten en bieden daarmee een verklaring voor de maatschappelijke problemen van hun inwoners. Zij worden mede vastgehouden in hun achterstandspositie doordat zij in een achterstandsbuurt wonen.

In deze policy brief staan de mogelijk gunstige effecten van spreidingsbeleid op de economische stijgingskansen van mensen in een achterstandspositie centraal. In meer gemengde buurten zouden zij zich kunnen optrekken aan buurtbewoners die het in economisch opzicht beter doen. Zo kan bijvoorbeeld makkelijker toegang worden verkregen tot sociale netwerken en goede contacten die kunnen helpen bij het zoeken van een baan. Dit mogelijke effect op economische stijgingskansen als gevolg van het wonen in een betere, meer gemengde buurt wordt ook wel een buurteffect genoemd. Als zo'n effect optreedt, dan kan beleid gericht op een meer evenredige spreiding van bevolkingsgroepen over wijken een aanvulling vormen op ander achterstandsbeleid. Daarbij moet dan ook rekening worden gehouden met de invloed van spreiden op de oude buurtbewoners die de nieuwkomers in hun buurt ontvangen. Spreiden kan pas de welvaart vergroten als achterstandsgezinnen er door het verhuizen naar een betere, meer gemengde wijk in totaal meer op vooruitgaan dan dat de buurtbewoners die deze gezinnen in hun buurt ontvangen, er in totaal op achteruitgaan. Anders gezegd: de som van de positieve buurteffecten voor degenen die verhuizen naar de betere buurt, moet groter zijn dan de som van de mogelijk negatieve buurteffecten voor de ontvangende buurtgenoten.

Het is echter lastig om buurteffecten goed vast te stellen. Achterstandsgroepen wonen namelijk niet toevallig sterk geconcentreerd in bepaalde wijken. Dat maakt het lastig om bij de verklaring van - bijvoorbeeld - de zwakke positie op de arbeidsmarkt een onderscheid te maken tussen de rol van individuele kenmerken (lage opleiding) en de invloed van de buurt. Dit kan alleen onder bepaalde condities. In de Verenigde Staten en Canada zijn beleidsinterventies zo vormgegeven dat buurteffecten op een methodologisch verantwoorde wijze konden worden vastgesteld. Voor Nederland is dergelijk onderzoek niet beschikbaar. Op basis van het Amerikaanse en Canadese onderzoek en van een vergelijking van de segregatie van achterstandsgroepen in buurten in ons land en de Verenigde Staten maken we een inschatting van de mogelijke effecten in Nederland.

De overheid kan op twee manieren de samenstelling van de buurtbevolking proberen te beïnvloeden. Er kunnen grenzen worden gesteld aan het aandeel van bepaalde achterstandsgroepen in de wijk. Die grenzen zijn dan vervolgens leidend bij de verdeling van woningen. Deze vorm van beleid grijpt in op de vrije woonkeuze van woningzoekenden en is om die reden omstreden. De overheid kan echter ook op een meer indirecte wijze de buurtsamenstelling proberen te beïnvloeden, door bewust een beleid van 'gemengd bouwen' te voeren. Door een gevarieerde woningvoorraad in een wijk krijgt ook de bevolking van die wijk een meer gemengde samenstelling. Beide vormen van beleid werden en worden in Nederland gevoerd.

Sommige gemeenten en woningbouwcorporaties hanteren grenzen voor het aandeel achterstandsgroepen in een wijk (Bolt, 2004). Sinds 2005 is in Nederland de *Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek* (de zogenoemde 'Rotterdamwet') van kracht. Deze wet maakt het mogelijk dat in bepaalde wijken in de grote steden inkomenseisen worden gesteld aan woningzoekenden om een concentratie van achterstandsgroepen tegen te gaan. Overheden en corporaties beïnvloeden de samenstelling van de buurt echter ook indirect door het bewust aanbrengen van variëteit in het woningaanbod. Dit vormt de kern van het zogenaamde (nieuwe) herstructureringsbeleid, dat onder meer in de nota *Stedelijke Vernieuwing* (Tweede Kamer 1996/1997) is verankerd.

Er zijn geen goede evaluaties van de effecten van het overheidsbeleid op de samenstelling van wijken beschikbaar. In een aantal gevallen is er enige indicatie dat het beleid bijdraagt aan meer gemengde buurten, maar ook dan zijn de effecten vermoedelijk nog maar beperkt (SCP, 2007a).

Met het beleid gericht op het bevorderen van meer gemengde buurten wordt onder meer beoogd de sociale samenhang en het sociaal kapitaal van de buurt te vergroten (SCP, 2007b). In discussies over het spreidingsbeleid wordt ook regelmatig aan buurteffecten gerefereerd. In het debat over de 'Rotterdamwet' is onder meer gesproken over de vraag of de wet zou kunnen bijdragen aan de bestrijding van langdurige werkloosheid en de hoge graad van armoede (Tweede Kamer, 2005). En in de beleidsreactie op het advies 'Stad en stijging' van de VROM Raad wijst toenmalig minister Vogelaar ook op de gunstige economische effecten van meer gemengde buurten (VROM, 24 augustus 2007). Het gevoerde beleid moet dus ook op de effecten op werkloosheid en armoede worden beoordeeld.

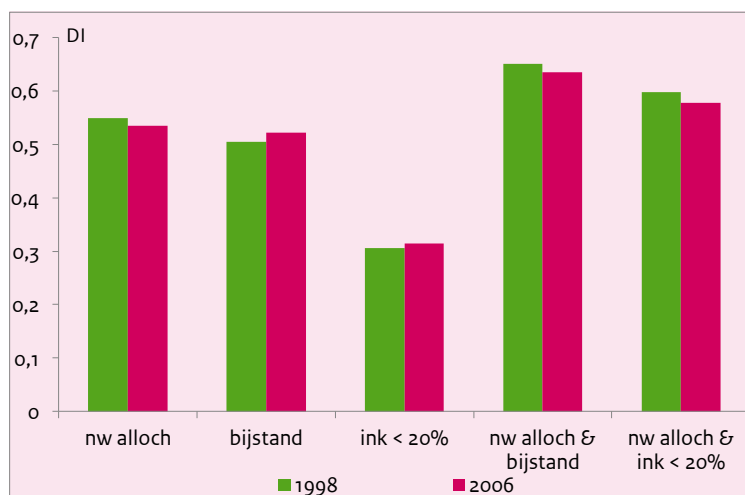
2 Segregatie in Nederland

Achterstandsgroepen wonen niet toevallig geconcentreerd in bepaalde wijken. Mensen wonen vaker naast hun gelijken dan op basis van toeval mag worden verwacht. Dit kan komen omdat mensen hun burens uitkiezen op basis van eigenschappen die zij zelf als prettig en/of gunstig ervaren. Vaak zijn dat dan eigenschappen die ze ook zelf bezitten (Becker en Murphy, 2000; Schelling, 1969, 1971). Een andere oorzaak is dat leden van bepaalde bevolkingsgroepen - bijvoorbeeld hoog opgeleiden - sterk op elkaar lijken in hun preferenties voor fysieke buurtkenmerken. Daarbij kan het gaan om de aanwezigheid van cultureel erfgoed, musea of theaters (Brueckner et al., 1999). Ten slotte speelt ook de eenzijdige samenstelling van de woningvoorraad in sommige wijken een rol.

Nederland kent een zekere mate van segregatie. Sommige mogelijke achterstandsgroepen zijn ongelijkmatig over Nederland verspreid, terwijl andere groepen redelijk gelijkmatig over Nederland zijn verdeeld. Wij onderscheiden vijf groepen waarvan vier als mogelijke achterstandsgroep kan worden geduid: mensen behorende tot de armste 20% van de bevolking,¹ mensen met bijstand, mensen van niet-westerse afkomst en behorende tot de armste 20%, en mensen van niet-westerse afkomst met bijstand. Figuur 1 brengt de mate van segregatie voor deze categorieën in beeld met behulp van de dissimilariteitsindex. Hoe hoger de index, hoe meer segregatie (zie de tekstbox 'Segregatie meten').

Niet-westerse allochtonen met laag inkomen zijn het meest gesegregeerd in Nederland. Meer dan de helft van hen zou moeten verhuizen naar andere gebieden om een gelijke verdeling van deze bevolkingsgroep ten opzichte van de overige bevolkingsgroepen in Nederland te krijgen. Ditzelfde patroon is aanwezig in de grootste gemeenten van Nederland: ook daar zijn niet-westerse allochtonen met een laag inkomen het meest gesegregeerd.²

Figuur 1 Dissimilariteitsindices (DI) voor Nederland, aangemaakt over 500 bij 500 meter vierkanten

¹ Studenten zijn hierbij uit de analyse gehouden.

² Zie achtergronddocument bij deze policy brief.

Gemeenten en woningbouwcorporaties voeren beleid om hoge concentraties van deze en andere (achterstands)groepen in bepaalde wijken tegen te gaan. In het kader van de uitvoering van het actieplan 'Van aandachtswijk naar krachtwijk' hebben zij met het Rijk convenanten ('charters') afgesloten. Hierin zijn maatregelen opgenomen die zijn gericht op meer gemengde buurten door verlaging van het aandeel sociale huurwoningen in die wijken. Daarmee werd aangesloten bij het al bestaande streven om tot meer gemengde buurten te komen. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam op basis van de *Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek* ('Rotterdamwet') inkomenseisen gesteld aan woningzoekenden om een hoge concentratie van lage inkomens in bepaalde wijken te voorkomen.

Dit lokale beleid kan een mogelijke verklaring zijn waarom in sommige gemeenten segregatie is afgenomen, terwijl zij in andere gemeenten, waar dit beleid niet gevoerd is, juist is toegenomen. In Rotterdam, bijvoorbeeld, is de segregatie van niet -westerse allochtonen met een laag inkomen over de periode 1998-2006 gedaald. In Utrecht is zij in die periode juist gestegen.³ Voor Nederland als geheel zien wij dat over de tijd de mate van segregatie nauwelijks is veranderd. De segregatie van niet -westerse allochtonen met laag inkomen of bijstand is over de periode 1998-2006 licht afgenomen, terwijl de segregatie naar bijstand en laag inkomen is voor de gehele bevolking licht toegenomen (zie figuur 1). Dit suggereert dat het Nederlandse overheidsbeleid nauwelijks effect heeft gehad, maar dat kan op basis van dit beeld over de tijd niet worden geconcludeerd. Duidelijker inzicht in de oorzaken is noodzakelijk. Bovendien is het omlaag brengen van segregatie niet een doel op zich, maar slechts een middel om het welzijn en de kansen van de bewoners te vergroten. Dat is de ware toetsteen van de effectiviteit van spreidingsbeleid.

Segregatie meten

Hoe meet je segregatie? Nederlandse rapporten over segregatie hanteren veelal de dissimilariteitsindex om segregatie te beschrijven (zie bijvoorbeeld SCP (2009), PBL (2010)).

De dissimilariteitsindex (DI) is een maat voor ruimtelijke spreiding van een minderheidsgroep ten opzichte van de overige bevolkingsgroepen, gegeven hun relatieve omvang. Zij hangt niet af van het percentage minderheden waaruit een stad of land bestaat, en varieert van 0 (geen segregatie) tot 100 (volledige segregatie). Stel dat in een stad 100 personen wonen, waarvan 20 allochtoon en 80 autochtoon is. De stad is opgedeeld in twee gebieden A en B. Voor een evenredige verdeling, d.w.z. geen segregatie (en de index dus 0) zou in elk gebied dezelfde verhouding autochtoon/allochtoon aangetroffen moeten worden (80%/20%), bijvoorbeeld 10 allochtonen en 40 autochtonen in A en 10 allochtonen en 40 autochtonen in B. Elk gebied heeft dan een verhouding autochtoon/allochtoon die gelijk is aan de verhouding autochtoon/allochtoon voor de gehele stad. Bij volledige segregatie daarentegen wonen alle 20 allochtonen in gebied A, en alle 80 autochtonen in gebied B. De waarde van de index is dan 100. Een interpretatie van de index is het percentage van de minderheidsgroepering dat vanuit de basissituatie zou moeten verhuizen naar andere gebieden om een evenredige verdeling te krijgen.

De hoogte van de index hangt af van de manier waarop een gemeente of land is opgedeeld in bijvoorbeeld viercijferige postcodegebieden (d.w.z. het gebied dat door de eerste vier cijfers van de postcode wordt bepaald), wijken, buurten of vierkanten van 500 bij 500 meter. De indices worden kunstmatig hoger als gebieden in nog kleinere gebieden worden opgedeeld. Indices die zijn berekend over viercijferige postcodes geven lagere waarden dan indices die zijn berekend over vierkanten. Deze viercijferige postcodes zijn namelijk groter (zowel in oppervlakte als inwoners) dan vierkantgebieden van 500 bij 500 meter. In deze studie worden zowel dissimilariteitsindices aangemaakt over de vierkantgebieden als over postcodegebieden. Het voordeel van het werken met een opdeling in vierkanten is zij over de tijd dezelfde is gebleven, i.t.t. de opdeling in buurten en postcodes.

³ Zie achtergronddocument bij deze policy brief

3 Onderzoek naar buurteffecten is lastig

Ondanks jaren van beleid zijn de effecten van spreidingsbeleid op de sociaaleconomische positie van achterstandsgroepen onbekend. In Amerika en Canada is beleid zo vorm gegeven dat buurteffecten wel op een methodologisch verantwoorde wijze konden worden vastgesteld. Hierdoor is in die landen meer zicht op de invloed van de buurt op haar bewoners.

Het is bij het onderzoek naar buurteffecten van belang rekening te houden met de motieven van mensen om zich in bepaalde buurten te vestigen. Het keuzegedrag van mensen draagt bij aan de eenzijdige samenstelling van buurten. Dat bemoeilijkt het onderzoek naar buurteffecten. We nemen met het blote oog wel duidelijke verbanden waar tussen kenmerken van individuele buurtbewoners en buurten. Deze verbanden worden echter te gemakkelijk als buurteffecten geïnterpreteerd, terwijl de waargenomen verbanden ook het gevolg kunnen zijn van een selectieproces. Het verband tussen het wonen in een goede buurt en - bijvoorbeeld - het hebben van een hoog inkomen is dan een schijnverband en geen oorzakelijk verband: mensen hebben niet hetzelfde inkomen omdat ze door buurtbewoners zijn beïnvloed, maar ze hebben hetzelfde inkomen omdat ze zich op basis van dat inkomen in dezelfde buurt hebben geselecteerd.

Dat selectieproces wordt door vele observeerbare karakteristieken van mensen gedreven, zoals inkomen. Maar ook niet observeerbare eigenschappen, zoals motivatie en talent, zijn van belang. Deze zijn niet alleen van invloed op het behaalde opleidingsniveau en het inkomen maar ook op de keuze voor een bepaalde buurt. Empirisch onderzoek naar buurteffecten dat ook rekening houdt met niet observeerbare selectie is schaars en heeft vooral betrekking op de Verenigde Staten en Canada. Daar hebben onderzoekers gebruikgemaakt van experimenten waarbij mensen willekeurig aan buurten van verschillende kwaliteit zijn toegewezen. Willekeurige toewijzing van mensen aan buurten is belangrijk, omdat daardoor groepen mensen ontstaan in zowel goede als slechte buurten die vergelijkbaar zijn. Dat wil zeggen dat deze groepen niet structureel verschillen in allerlei - en dus ook niet observeerbare - kenmerken, zoals motivatie, talent en doorzettingsvermogen. De invloed van de buurt op bijvoorbeeld het inkomen kan dan worden vastgesteld door de inkomens van de groep mensen in de goede buurten te vergelijken met de inkomens van de groep mensen in de slechte buurten.

Het bekendste experiment is het Moving to Opportunity programma, dat in de jaren 90 ontwikkeld is door het Amerikaanse Department of Housing and Urban Development. Het programma richtte zich op gezinnen met lage inkomens die woonachtig waren in buurten waarin meer dan 40% van de gezinnen een inkomen onder de armoedegrens hadden. Vrijwilligers (meestal zwarte of Spaanstalige alleenstaande moeders) die in 5 steden in de VS voor dit programma in aanmerking kwamen (Boston, New York, Baltimore, Chicago en Los Angeles) werden willekeurig ingedeeld in drie groepen. Een groep (de "section 8" groep) kreeg vouchers aangeboden die hen in staat stelde om een appartement te huren op de private huizenmarkt. Daarbij werden aan de leden van deze groep geen additionele beperkingen opgelegd. De andere experimentele groep kreeg vouchers voor appartementen die in wijken moesten liggen waarin minder dan 10 procent van de huishoudens onder de armoedegrens viel. De derde groep, de controlegroep, kreeg helemaal geen voucher.

Dit programma is een duidelijk voorbeeld waarbij de willekeurige toewijzing van bovenaf is opgelegd. In zo'n geval spreekt men van een gerandomiseerd experiment. Dit hoeft niet altijd zo te zijn. Soms ontstaan door beleid onbedoeld twee vergelijkbare groepen. In zo'n geval spreekt men van natuurlijke of quasi-experimenten. Oreopoulos (2003) gebruikt bijvoorbeeld het toewijzingsbeleid van sociale huurwoningen in Canada om de invloed van de buurt vast te stellen. Het toewijzingsbeleid is zo vorm gegeven dat mensen willekeurig aan goede en minder goede buurten worden toegewezen.

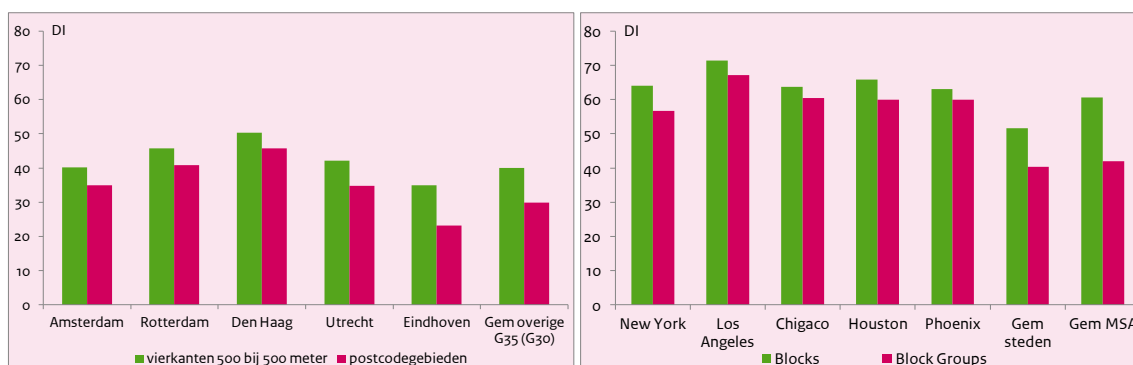
Voor overzichten van het beschikbare materiaal over buurteffecten waarin wel en niet wordt gecorrigeerd voor niet observeerbare zelfselectie zie o.m. Durlauf (2004) en Oreopoulos (2008).

Uit het onderzoek dat gerandomiseerde of quasi-experimenten benut (welke dus corrigeert voor niet-observeerbare zelfselectie), blijkt dat herplaatsing van kansarme gezinnen in betere buurten niet of nauwelijks heeft bijgedragen aan veranderingen in hun sociaaleconomische positie. Gezinsleden hebben door het wonen in een betere buurt niet sneller een baan gekregen, geen hoger inkomen verworven, en zijn ook niet minder afhankelijk van een uitkering. Hun kinderen zijn ook niet beter gaan presteren op school (zie o.m. Jacob (2004), Katz et al. (2007), en Oreopoulos (2003)).

Een kanttekening bij dit onderzoek is dat de evaluaties zich hebben beperkt tot een effectanalyse van achterstandsgezinnen die verhuisd zijn ten opzichte van gezinnen in de achterstandswijken die zijn achtergebleven. Hoe de bewoners uit de betere buurten hebben gereageerd op de nieuwkomers uit de slechtere buurten, is onbekend. Voor een totaalbeeld van spreidingsbeleid is het natuurlijk wel noodzakelijk deze effecten ook te kennen.

Een vertaling van deze uitkomsten naar de Nederlandse situatie is niet zonder meer mogelijk. Er zijn aanzienlijke verschillen tussen beide landen. De positie van gezinnen in achterstandsbuurten in de VS is bijvoorbeeld in veel opzichten slechter dan die van gezinnen in Nederland. Nederland kent een ruimer aanbod aan sociale voorzieningen en is minder gesegregeerd dan de Verenigde Staten. In figuur 2 is te zien dat de dissimilariteitsindices voor de Amerikaanse steden hoger liggen dan voor Nederlandse gemeenten⁴ (dit geldt zowel voor de hier getoonde voor 'hispanics', de Spaanstalige bevolking van de VS, als voor de 'blacks', de Afro-Amerikaanse⁵). De uitgangspositie van Nederland is op basis van deze vergelijking dus al aanzienlijk beter dan die van de Verenigde Staten. Verschillen tussen 'goede' en 'slechte' wijken zijn in Nederland kleiner. Dit zou kunnen betekenen dat de effecten van additioneel spreidingsbeleid in Nederland, waarbij kansarme gezinnen uit achterstandswijken in betere wijken worden gehuisvest, kleiner uitvallen.

Figuur 2 Dissimilariteitsindices voor Nederland (niet- westerse allochtonen) en de VS (hispanics), jaar 2000⁶

⁴ De indices zijn voor de Amerikaanse steden zelfs hoger op het hoogste schaalniveau, de 'block groups', dan voor de Nederlandse gemeenten op het kleinste schaalniveau, de 500 bij 500 meter gebieden. Steden kunnen in de VS worden opgedeeld in 'block groups' of 'blocks' zoals in Nederland gemeenten in vierkantgebieden of postcodes kunnen worden opgedeeld. In 2000 wonen er gemiddeld 228 mensen in een 500 bij 500 meter vierkantgebied, en 4000 in een viercijferig postcodegebied. Ter vergelijking: in de VS wonen er gemiddeld 34 mensen in een 'block', en 1332 mensen in een 'block group'. Zie tekstbox 'Segregatie meten' op pagina 8 voor meer informatie over de dissimilariteitsindex.

⁵ Zie achtergronddocument bij deze policy brief

⁶ In de rechtergrafiek staat Gem steden voor het gemiddelde van alle steden met meer dan 100.000 inwoners, en gem MSA voor het gemiddelde van alle Metropolitan Statistical Areas. Een MSA is een grotere geografische eenheid dan de stad, waarin meerdere steden kunnen liggen en die alleen voor statistische doeleinden gebruikt wordt door het US Census bureau.

4 Conclusie

In Nederland zijn tot op heden geen gerandomiseerde experimenten of natuurlijke experimenten benut zodat buurteffecten op een methodologisch verantwoorde wijze konden worden onderzocht. In Amerika en Canada zijn dergelijke experimenten echter wel uitgevoerd. Daardoor is daar beter zicht op wat de mogelijke effecten zijn van beleid dat zich richt op het bevorderen van een meer evenredige spreiding van achterstandsgroepen over wijken.

Het Amerikaanse onderzoek laat zien dat dergelijk beleid weliswaar de gevoelens van veiligheid en de geestelijke gezondheid van bewoners kan bevorderen, maar dat het waarschijnlijk niet bijdraagt aan een verbetering van hun sociaaleconomische positie. Omdat verschillen tussen goede en slechte wijken in Nederland kleiner zijn dan de Verenigde Staten, vallen de effecten van dergelijk beleid in Nederland naar verwachting kleiner uit. Als er al effecten van spreidingsbeleid te verwachten zijn, liggen die naar aanleiding van de Amerikaanse studies eerder op het terrein van (gevoelens van) veiligheid en geestelijke gezondheid dan op sociaaleconomisch terrein.

Maar, hierbij is voorzichtigheid geboden. De Amerikaanse evaluaties hebben zich beperkt tot een effectanalyse van achterstandsgezinnen die verhuisd zijn ten opzichte van gezinnen in de achterstandswijken die zijn achtergebleven. Hoe de bewoners uit de betere buurten hebben gereageerd op de nieuwkomers uit de slechtere buurten, is onbekend. Voor een totaalbeeld van spreidingsbeleid is het noodzakelijk deze effecten ook te kennen.

Als beleidsmakers meer willen weten over de effecten van dit beleid in Nederland, zijn dus twee zaken van belang. Ten eerste zal onderzoek moeten worden gedaan dat rekening houdt met niet observeerbare zelfselectie van mensen in buurten, bijvoorbeeld door gerandomiseerde experimenten te starten of natuurlijke experimenten te benutten. De studies uit Canada en de Verenigde Staten geven goede voorbeelden van hoe dat mogelijk is. Ten tweede zal niet alleen onderzoek moeten worden verricht naar de gezinnen die naar de betere buurten verhuizen, maar ook naar buurtbewoners die deze gezinnen in hun buurten ontvangen.

5 Literatuurlijst

- Becker, G.S. and K.M. Murphy, 2000, *Social Economics*, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge (MA).
- Bolt, G., 2004, Over spreidingsbeleid en drijfzand, *Migrantenstudies*, vol. 20(2), 60-73.
- Brueckner, J.K. J-F. Thisse, and Y.Zenou, 1999, Why is central Paris rich and downtown Detroit poor? An amenity-based theory, *European Economic Review*, vol. 43(1), 91-107.
- Durlauf, S.N., 2004, Neighborhood effects, in J.Vernon Henderson and Jacques-Francois Thisse: *Handbook of Regional and Urban Economics*, Elsevier, Amsterdam.
- Jacob, B., 2004, The impact of public housing demolitions on student achievement in Chicago, *American Economic Review*, vol. 94(1), 233-258.
- Kling, J.R., Liebman, J.B., Katz, L.F., 2007, Experimental analysis of neighborhood effects, *Econometrica*, vol. 75, No. 1, 83-119.
- Oreopoulos, Ph., 2003, The Long Run Consequences of Growing Up in a Poor Neighborhood, *Quarterly Journal of Economics*, vol. 118(4), 1533-1575.
- Oreopoulos, Ph., 2008, Neighborhood effects in Canada: a critique, *Canadian Public Policy*, vol. 34(2), 237-258.
- Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), 2010, Nieuwbouw, verhuizingen en segregatie; Effecten van nieuwbouw op de bevolkingssamenstelling van stadswijken, Den Haag.
- Schelling, T., 1969, Models of segregation, *American Economic Review*, vol. 59(2), 488-493.
- Schelling, T., 1971, Dynamic models of segregation, *Journal of Mathematical Sociology*, vol. 1(2), 143-186.
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), 2007a, Interventies voor integratie, Den Haag.
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), 2007b, Aandacht voor de wijk, Den Haag.
- Sociaal en Cultureel Planbureau, 2009, Goede burens kun je niet kopen (over de woonconcentratie en woonpositie van niet-westerse allochtonen in Nederland), Den Haag.
- Tweede Kamer, 2005, Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek, Verslag overleg Vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 30091 (no. 6).
- VROM, 1997, Nota Stedelijke Vernieuwing (TK 1996/1997), Den Haag.
- VROM, 2007, Actieplan Krachtwijken (Van Aandachtswijk naar Krachtwijk), Den Haag.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

September 2011 | ISBN 978-90-5833-525-8